

Statens Kartverk
post@kartverket.no

Vår dato
04.07.2018

Vår referanse
2018-2709

Deres dato
23.04.2018

Deres referanse
18/18859

Vår saksbehandler

Telenors høringssvar til forslag til Ny standard for stedfesting av ledninger og andre anlegg i grunnen, sjø og vassdrag

Viser til Deres brev av 23.04.2018 og høringsdokumenter tilgjengelige på Kartverkets nettsider (<https://kartverket.no/geodataarbeid/Standarder/Horinger/>).

Telenor Norge AS (Telenor) er positive til en felles standard for stedfesting (innmåling) av infrastruktur i grunnen og har deltatt i arbeidsgruppen som har utarbeidet forslaget til felles nasjonale minimumskrav til stedfesting av ledninger og andre anlegg i grunnen, sjø og vassdrag. Vi tillater oss likevel å kommentere og belyse enkelte forhold.

Telenor har et omfattende nett i Norge etter å ha bygget nett for telekommunikasjon siden midten av 1800 tallet. Ifølge Samfunnsøkonomisk analyse AS sin Rapport 11-2018 «Betalingsmodeller for utveksling av ledningsdata» til Kommunal og Moderniseringsdepartementet den 30.05.2018 eier Telenor ca 500.000 av de ca 700.000 kilometer med ledninger, rør og kabler i grunnen i Norge. Noen av forslagene vil av den grunn medføre store gjennomføringsmessige og økonomiske utfordringer spesifikke for Telenor. Telenor savner en samfunnsøkonomisk vurdering av forslaget til ny standard for stedfesting av ledninger.

Telenors nett er bærer av samfunnskritisk infrastruktur som stiller spesielle krav til beskyttelse og konfidensialitet. Vi kan ikke se at forslaget gir anvisning på avveiningen mellom de legitime hensyn til offentlighet som enkelte aktører har og hensyn til sikkerhet og konfidensialitet som andre, særlige offentlige enheter, har. Historisk har det i Norge, som i de fleste andre land, vært nedlagt forbud mot utgivelse av så detaljert innmåling som forslaget forutsetter. Slik vi leser enkelte uttalelser til den nye sikkerhetsloven, synes disse ikke tilstrekkelig harmonisert.

Forslaget inneholder mange uavklarte endringer og det er derfor vanskelig å fullt ut overskue konsekvensene av den nye standarden. Det ville også vært naturlig at forskriften var klar før forslaget til ny standard.

Kartverket har i «forbindelse med høringen ønskes det spesielt tilbakemelding til følgende problemstillinger» som vi kommenterer direkte i tilknytning til teksten nedenfor:

Standarden:

- *Det stilles ulike nøyaktighetskrav til stedfestingen, avhengig av hvor anlegget ligger. For dette formålet er det definert 4 områdetyper. Det ønskes innspill på områdeinndelingen og de ulike krav til nøyaktighet mv. for hver områdetype. (jf. bl.a. pkt 6.3 og 7.1 i Standarden)*

Telenor har ingen spesielle innspill til disse kravene, men vil gjøre våre entreprenører og deres underentreprenører klar over de nye kravene.

- *Kravene til stedfesting av stikkledninger som er tilknyttet felles ledningsnett foreslås å gjelde helt frem til husveggen, men med noe svakere nøyaktighetskrav. (jf. pkt 7.6.2 i Standarden)*

Telenor viser til vår høringsuttalelse til Samferdselsdepartementets høring av forslag til ny lov om tilrettelegging for utbygging av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon den 03.06.2016, med ref 16/807. I pkt 9.11 fremgår det at «Telenor støtter forslaget om at alle nybygg samt bygninger som gjennomgår større renovering skal være utstyrt med intern fysisk infrastruktur klargjort for etablering av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon frem til nettermineringspunkt.» I den forbindelse synes det naturlig at stedfesting av stikkledninger også omfattes. Videre bemerker vi at i «Norge er det vanligvis samme eier av bygning og infrastruktur (borettslag eller sameier)» og at «vi prinsipielt er av den oppfatning at alle fremtidige bygg bør inneholde infrastruktur til ekom på linje med strøm, vann og avløp».

- *Det foreslås at påviste ledninger som tidligere ikke er stedfestet skal stedfestes i forbindelse med påvisningen. Det er ønskelig med innspill til kvalitetskoding og stedfestingsmetodikk. (jf. pkt 8 i Standarden)*

Telenor stiller seg meget negativ til kravet om innmåling av andre parters eksisterende anlegg som ikke korrekt innmålt og kommenterer dette ytterligere i pkt 7 nedenfor.

Produktspesifikasjonene:

- *I SOSI standarden, Ledningsnett 4.6, er meter angitt som enhet for bredde, høyde og diameter, noe som er videreført i produktspesifikasjonene. Er meter en hensiktsmessig enhet, eller bør andre enheter benyttes?*

Telenor har ingen spesielle innspill til disse kravene, men vil gjøre våre entreprenører og deres underentreprenører klar over de nye kravene.

- *Det legges opp til at datautveksling i henhold til produktspesifikasjonene kun skal skje på GML-format med referanse til utarbeidede applikasjonsskjemaer. Dersom det i tillegg ønskes en SOSI realisering (muligheten for å utveksle dataene i form av en SOSI-fil) bes det om tilbakemelding på dette, helst med en kort begrunnelse for behovet.*

Telenors systemer og arkiver spanner seg over hele perioden for utbygging av ekomnettet i Norge, dvs fra midten av 1800-tallet og frem til i dag. Vi antar at en rekke offentlige og også enkelte private ledningseiere er i tilsvarende situasjon, om enn i betydelig mindre grad. Som nevnt ovenfor eier Telenor ca 500.000 av de 700.000 kilometer med ledninger i Norge. Telenor er derfor ikke i

stand til å levere eller utveksle ledningsdata på andre formater enn de som våre systemer er laget for. Vi har notert at særlig leverandører av påvisnings- og karttjenester er forkjempere for enkelte standarder, men antar at de relativt enkelt vil kunne konvertere de data de mottar til de formater de måtte ha behov for. Løsningen må være robust både ifht allerede eksisterende data og fremtidige standarder.

Telenor har følgende innspill til forslaget enkelte punkter:

4 Normative referanser.

Vi tillater oss å minne om Norsk Standard NS 3070, som omhandler plassering av ledninger i grunnen, og mener denne må hensyntas og innarbeides i forslaget.

5 Begrepsavklaring

5.1 Termer.

Trasenode

Det er ikke behov for egen definisjon i standarden. Begrepet kan også ha forskjellig betydning hos de ulike aktørene og kan derfor potensielt misforstås. Vi kan nevne at «node» også brukes om elektronisk utstyr i telenettet.

Pilhøyde

Vi ser ikke rasjonale for dette. Vi mener at dette måles etter at oppfyllingen til den aktuelle ledning er gjort. Avstanden til kryssende ledning vil dermed vises - gitt at den også er riktig innmålt.

6 Generelle krav til stedfesting og dokumentasjon av anlegg i grunnen, sjø og vassdrag

Stedfesting av nye anlegg

a) Alle Z mål skal måles på topp ledning. Andre definisjoner (side 19 og 20) er etter vår oppfatning unødvendig og vil potensielt skape forvirring.

b) Måling av X og Y skal gjøres på 2 alternative løsninger (side 19, 20 og 22).

I tabellen på side 20 står det sitat; "så nøyaktig så mulig". Dette unngås ved at det velges følgende 2 alternative løsninger for innmåling;

- 1) Enten senter på ledning. (Ledningstype og dimensjon skal oppgis), eller på
- 2) Ytterkant av ledningsgruppe med samme type ledning/eier.

c) På side 23 er nevnt ulike krav til Z hvor høyden kan fravikes, og det refereres til måling etter (delvis) lukket grøft. Da må kravet være at det skal måles før lukking av grøft, noe annet blir ansvarsfraskrivelse for etterlevelse av standarden.

Dette er for øvrig drøftet i forslaget pkt 7.2. Men det gjøres oppmerksom på at de fleste kommuner gjennom sine gravereglement/ instruksjoner legger til grunn at grøftene gjenfylles fortløpende. Et krav om innmåling på åpen grøft, selv om det er ønskelig og vil gi det beste resultatet, vil i praksis være vanskelig å gjennomføre.

7 Krav til stedfesting og dokumentasjon av ledningsanlegg i grunnen, sjø og vassdrag

7.1 Krav til stedfestingsnøyaktighet

Tabell side 18 viser for høye tillatte avvik på innmåling. Ved innmåling er det nøyaktigheten i selve måleinstrumentene og utgangspunktet for måling som vil gi avvik. Innmålingene gjøres dermed med en viss prosent avvik. Vi ser derfor ikke nytten av tabellen.

Spesielt om krav til stedfesting av andre parters eksisterende anlegg

Telenor stiller seg meget negativ til kravet om innmåling av andre parters eksisterende anlegg som ikke er korrekt innmålt. Krav om innmåling av andre parters eksisterende anlegg vil være tidkrevende og ikke minst medføre betydelige kostnader. Vi viser til en rekke tidligere forslag hvor dette er vurdert og funnet ikke hensiktsmessig eller samfunnsøkonomisk begrunnet.

Samfunnsøkonomisk analyse AS opplyser i sin Rapport 11-2018 til KMD, i forbindelse med den forventede kabelpåvisningsforskriften som forventes sendt på høring snarlig, at antallet og omfanget av påvisninger av ledninger i grunnen har betydelig økt i den treårsperioden etter innføringen av betalt kabelpåvisning. I tillegg til at ordningen har medført en klar og målbar reduksjon av graveskader sammenliknet med tidligere, så har også en rekke tidligere feil innmålte ledninger nå fått oppdaterte stedfestingsdata. Telenor sier seg enig i at dagens ordning burde styrkes og utvides – og ikke bare ut fra samfunnsøkonomiske betraktninger.

I tilfeller hvor tiltakshaver allerede har foretatt innmåling av andre parters eksisterende anlegg som ikke korrekt innmålt, bør selvfølgelig tiltakshaver sende korrekte innmålingsdata til ledningseier.

Telenor foreslår:

- a) Ved krysning av ny ledning kan ukjent ledning måles i krysningspunktet og fotograferes (det skal alltid fotograferes mot nord)
- b) Ved omlegging/flytting på eksisterende ledninger skal disse måles inn.

7.5. Sammenheng mellom objekter med god og dårlig stedfesting

Det må vurderes om ny innmåling mot eksisterende innmåling for å avgjøre hvilken som er av best kvalitet. Dette bør etter vår oppfatning også presiseres i forslaget.

8 Korrigerende eller ny stedfesting i forbindelse med kabelpåvisning

Standarden legger opp til at det i forbindelse med påvisning av ledninger som ikke tidligere er stedfestet, eller svært mangelfullt stedfestet, så skal den påviste trasen stedfestes og eksisterende ledningskart oppdateres. Det synes intuitivt og fornuftig, men ny stedfesting i forhold til tidligere kabelpåvisning har i praksis vist å innebære enkelte utfordringer. Særlig ved påvisning av ukjente kabler. Slik påvisning er potensielt arbeidskrevende og det knytter seg usikkerhet til unøyaktighet i selve påvisningen. Vi antar at det derfor at påviser normalt bør ta bilde (mot nord) og legge ved fotodokumentasjonen som områdedokumentasjon. Se for øvrig pkt 10.

10 Bildedokumentasjon

Dette er et krav som bør etterleves, men en utfordring i forhold til annen dokumentasjon og tilgjengelighet.

- a) Posisjonering skal oppgis.
- b) Kravet til unik identifikasjon bør være tilfredsstilt iht. pkt. a og d, og kan fjernes.
- c) Fotoretning, bør i utgangspunktet alltid være mot nord.
- d) Tidspunkt, dato er tilstrekkelig.
- e) Kameratype; hva er rasjonale? En moderne mobiltelefon har svært gode kameraer.
- f) Bør det settes krav til oppløsning på selve bildet?

13 Landmålingsrapport

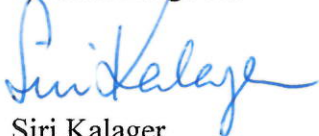
Dette virker unødvendig og byråkratisk. Vi trenger selve innmålingen som blir dokumentert i våre systemer. En betydelig del av Telenors anleggsvirksomhet er graving på relativt korte strekninger der eksisterende trasé følges.

For større nyanlegg der det ikke er kabelanlegg fra før kan dette være aktuelt. Spesielt sjø og innsjø.

17 Unntak fra standarden ved «force majeure» situasjoner

I skader etc som følge av ekstremvær eller annet vil det bli foretatt nødreparasjon av nettet for å gjenopprette samband. Permanent utbedring vil deretter bli foretatt og dokumentert. Vi ser derfor ikke behov for dette punktet.

Med hilsen
Telenor Norge AS

Siri Kalager
Regulatorisk direktør